

KOFFIEBRANDERS SPIJKER EN VERKOREN

Van de Jordaan naar Bussum

GOOISE MEREN Op 16 augustus 1898 traden de 26-jarige Ad Spijker uit Amsterdam en de 21-jarige Maria Verkoren uit Leiden in het huwelijk. Maria's broers, de vijftienjarige Jan en de tienjarige Willem, vertelden hun nieuwe zwager dat zij een geheim koffiebrandrecept hadden van professor Justus Freiherr von Liebig (1803-1873) uit München. Eigenlijk niet erg geloofwaardig, maar Ad Spijker ging enthousiast met zijn twee zwagers aan de slag. In 1900 richtte de firma Spijker en Verkoren een koffiebranderij op, die volgens de firmanten met het procedé van Von Liebig de koffie extra krachtig en opwekkend maakte.

De Brakke Grond

De Verkorens en Spijker startten hun koffiebranderij en theehandel in een pakhuis in de Jordaan, Laurierstraat 193. Het veilinghuis De Brakke Grond in de Nes hield tien keer per jaar koffieveilingen. In de Groene Zaal lagen dan de monsters bleke koffiebonen ter keuring: bittere robusta-koffie uit Java en Sumatra, de milde en aromatische arabica-koffie uit Midden-Amerika en Brazilië en de liberia-koffie uit Java en Suriname. Ad Spijker en Willem Verkoren informeerden bij Johan Teller,

■ Rechts Jan Verkoren voor zijn winkel aan de Nassaulaan 24 in 1910

(FOTO ARCHIEF GOOI EN VECHTSTREEK COLLECTIE BUSSUM)

de directeur van de N.V. Brakke Grond, naar de belangstelling voor de partijen koffie. Daarna was het 'monsteren': hoe was de rijpheid, de geur, de zuiverheid?

Naar Bussum

De firma was van begin af aan een succes. Al in 1907 kocht Jan Verkoren het winkelpand Nassaulaan 24 in Bussum van behanger-stoffeerder Dirk Liekeles Oebles. Jan vestigde er een winkel in koloniale waren, koffie, thee en comestibles en ging boven de winkel wonen. In 1909 trouwde hij met de drieëntwintigjarige Maria van den Berg uit Utrecht, met wie hij drie dochters kreeg. Ad Spijker ging forensen. Hij kocht een huis in het Prins Hendrikpark en stapte op 30 maart 1908 over van de 3e Helmerstraat 57 naar Stargardlaan 17 met zijn vrouw en hun kinderen Bertha van negen, Willem van zeven, Johanna van vier jaar en baby Jan van tien maanden. Wat een vooruitgang, van het rokerige Amsterdam naar een villa met tuin in Bussum!

Geuriger, krachtiger en voordeliger

De Koffiebranderij Spijker en Verkoren plaatste in De Telegraaf van mei 1910 een advertentie: "S.V.-koffie is geuriger, krachtiger en voordeliger omdat ze is samengesteld en gebrand volgens een geheel nieuwe vinding!". Te koop in halfpnds pakken: 35 cts., 30 cts., 27 ½ cts. en 25 cts. Ongemalen! In elke keuken stond nog een koffiemolen.

Het Algemeen Handelsblad van 9 mei 1911 meldde het bijplaatsen in de Koffiebranderij S&V aan de Laurierstraat nr. 193 van twee koffiebranders, een koffiemolen, een ontsteningsmachine, een sortermachine en vier elektrische motoren. Spijker & Verkoren ver-

■ Links de voormalige koffiebranderij aan de Lijnbaansgracht 92 in 1952. Voor de deur ligt een dekschuit met metaalplaten.

(FOTO STADSARCHIEF AMSTERDAM.)

huisde in 1915 naar de Lijnbaansgracht 92, een voormalige houtzagerij, waarop al snel een hoge schoorsteen verrees waaruit de heerlijke geur van gebrande koffie opsteeg.

Nog een koffiefabriek

De Staatscourant van 22 mei 1916 meldde de oprichting van de 'Hollandse Fabriek voor Koffie en andere Producten te Amsterdam. Kapitaal f15.000. Dir. S. Wijnberg. Commissarissen A.P. Spijker en J.G. Verkoren.' Jan Verkoren verkocht zijn winkel en ging in 1917 met zijn gezin in het Spiegel wonen in het pand Graaf Wichmanlaan 48. Later verhuisde hij naar Burgemeester s'Jacoblaan 19. Willem Verkoren verhuisde in 1917 vanuit Amsterdam naar Stargardlaan 5 met zijn zussen Johanna (geb. 1874) en Cornelia (geb. 1875). Willem bleef ongetrouwd.

Vanaf januari 1919 verzorgde G. Meereboer & Co's Handels-Centrale op de Prinsengracht de verkoop van koffie en thee van Spijker & Verkoren. Tot circa

1942 brandde Spijker & Verkoren koffie op de Lijnbaansgracht 92. Vermoedelijk leidde het stagneren van de aanvoer van thee en koffie als gevolg van de oorlog tot het einde van de firma. Ad Spijker overleed in 1947 op 75-jarige leeftijd en Jan Verkoren in 1950 op 67-jarige leeftijd.

De Goede Tempelier

Willem Verkoren was in 1926 te

■ Stargardlaan 17, het woonhuis van de familie Spijker vanaf 1908.

Bussum voorzitter van Loge Volharding van de 'Orde van Goede Tempeliers', die vrede nastreefde, vooral vrede in gezinnen, een vrede die vaak verstoord werd door alcoholisme. In november van dat jaar werd Willem penningmeester van het Centraal Drankweer-Comité, dat zes drankbestrijdingsverenigingen bundelde. Na de beurskrach van 1929 verviel menig gezin tot armoede, ook in Bussum. Armoedebestrijding was in deze jaren nog een taak van de geloofsgemeenschappen en humanitaire verenigingen. Willem Verkoren richtte met meerdere particulieren het Bussums Crisis - Comité op, dat in 1932 overging in Burgerlijk Armbestuur en in 1935 in Maatschappelijk Hulpbetoon. Hierin adviseerde Willem het bestuur over ondersteuning in geld en natura, verpleging in ziekenhuis en geneeskundige hulp. Particulier initiatief! De Algemene Bijstandswet kwam pas op 1 januari 1965. Willem Verkoren was een Goede Tempelier! Hij overleed in 1959, 71 jaar oud.

Bronnen:

Archief Gooi en Vechtstreek en Genealogieonline; Bedrijfsgegevens in Archief Amsterdam en Historische Kranten, voor De Goede Tempelier De Gooi- en Eemlander 02-01-1926.

Gerard Hoogendijk en Eric Bor

■ Stargardlaan 5, woonhuis van Willem Verkoren vanaf 1917. Foto:

■ Ad Spijker in 1922.

■ Willem Verkoren in 1922.